

якщо для покриття його боргів не вистачає його власного майна; е) ліквідації товариства.

Література

1. Науково-практичний коментар до Господарського кодексу України / За ред. В. К. Мамутова. – К.: Юрінком Інтер, 2004. – 583 с.
2. Господарський кодекс України: Коментар / За ред. Саніахметової Н. О., Харитонова О. Є. – Х.: Одиссей, 2004. – 848 с.
3. Щербина В. С. Господарське право: Підручник. – 2-е вид., перероб. і доп. – К.: Юрінком Інтер, 2005. – 592 с.

УДК 346.2:347.721(043.2)

Мозгова О. М., помічник адвоката,
м. Бровари, Україна

ПРАВОВЕ СТАНОВИЩЕ ХОЛДИНГОВИХ КОМПАНІЙ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ

Становлення ринкових відносин в Україні супроводжується пошуком альтернативних організаційно-правових форм суб'єктів господарювання та нових способів управління господарськими процесами, одним з яких є створення групи підприємств на чолі з холдинговою компанією.

Правовий статус холдингових компаній визначається ст. 126 ГК України та Законом від 15.03.2006 р. «Про холдингові компанії», а також відповідними положеннями про господарські товариства – об'єднання капіталів, що містяться в Цивільному кодексі, Господарському кодексі, законах «Про господарські товариства», «Про цінні папери та фондовий ринок».

Холдингова компанія являє собою публічне акціонерне товариство, яке володіє, користується, а також розпоряджається холдинговими корпоративними пакетами акцій (часток, паїв) двох або більше корпоративних підприємств (крім пакетів акцій, що перебувають у державній власності) [1].

Практично всі сучасні корпорації і групи у розвинутих країнах мають холдингову форму організації. При цьому на чолі багато-чисельних підприємств, заводів, фірм, банків, що мають юридичну самостійність, стоїть головна фірма-холдинг, яка концентрує в своїх руках їх контрольні пакети, що надає всій структурі характер цілісності і керованості. Виділяють такі види холдингів [5, с. 148]:

- чистий холдинг (фінансовий), який створюється, насамперед, з метою фінансового контролю та управління;
- змішаний холдинг здійснює також певну підприємницьку діяльність (промисловість, торгівля, транспорт, кредитно-фінансова діяльність).

На відміну від банків, холдинги можуть здійснювати прямі дольові інвестиції у нефінансові підприємства (тобто промислові, торгівельні, будівельні та інші фірми). При цьому, маючи відповідні ліцензії, холдинги можуть займатися і відповідною кредитно-фінансовою діяльністю.

До складу холдингу входять [3, с. 79]:

1. Головне підприємство, яке здійснює контроль і управління дочірніми підприємствами;
2. Дочірні підприємства, контрольними пакетами котрих володіє головне підприємство;
3. Асоційовані підприємства, вкладення в котрі не дозволяють головному підприємству повністю контролювати їх і визначати основні напрямки фінансово-господарської діяльності;
4. Підприємства, вкладення в котрі не дають права участі в управлінні;
5. Інші господарські суб'єкти.

Відповідно до Закону України «Про холдингові компанії в Україні» основними способами створення холдингових компаній є [4]:

- передавання контрольних пакетів акцій дочірніх підприємств холдинговій компанії;
- поглинання одного господарського суб'єкта іншим шляхом придбання контрольного пакету акцій.

При цьому холдингові компанії можуть створюватися шляхом:

- заснування холдингу на базі існуючого підприємства чи існуючого підрозділу;
- формування холдингової компанії на базі колишньої чи існуючої управлінської структури;
- створення холдингової компанії як нового господарського суб'єкта.

Перший варіант має досить суттєві переваги перед двома іншими, оскільки у даному випадку немає обмежень на розміри контрольних пакетів акцій дочірніх підприємств, що передаються у статутний фонд холдингової компанії. При цьому роль останньої буде виконувати одне із підприємств, які складають холдингову групу.

При другому варіанті в холдинг перетворюється орган управління (або «постміністерська структура», що виникла на його місці – концерн, корпорація і т. д.), а підлеглі йому господарські суб'єкти стають дочірніми підприємствами. Холдингові компанії, створені на базі управління, об'єднують, як правило, підприємства однієї галузі, які виробляють подібну продукцію, а тому менш стійкі чи менш ефективні, до того ж представляють небезпеку з точки зору монополізації ринків [3, 80].

Третій варіант має свої особливості. По-перше, у холдингову компанію об'єднуються підприємства різних галузей. По-друге, вона виникає як ново-

створений суб'єкт, статутний фонд якою формується виключно за рахунок акцій дочірніх підприємств.

Сучасна холдингова група (система) являє собою багаторівневу структуру, у якій підприємства можуть виступати одночасно холдингами і дочірніми фірмами стосовно різних членів групи. Дочірні підприємства в холдинговій системі можуть утворювати стосовно материнської компанії (центрального холдингу) декілька рівнів, сполучених вертикальними і горизонтальними зв'язками.

Література

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
2. Науково-практичний коментар ГОСПОДАРСЬКОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ Редакційна колегія: Г. Л. Знаменський, Д. Х. Липницький, В. К. Мамутов. – К. : Юрінком Інтер, 2004. – 506 с.
3. Лукач І. В. Правове становище холдингових компаній за законодавством України: дис... канд. юрид. наук: 12.00.04 / Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. – К., 2007. – 247 с.
4. Про холдингові компанії в Україні: Закон України від 15.03.2006 № 3528-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3528-15>
5. Бойчик І. М. Економіка підприємства / Бойчик І. М., Харів П. С., Хопчин М. І., Піча Ю. В. – К. : «Каравела»; Львів: «Новий світ-2000», 2001. – 298 с.

УДК 341.824:338.47 (043.2)

Нечипуренко М.О., здобувач,
НДІ ППП ім. Ф.Г. Бурчака НАПрН України, м. Запоріжжя, Україна

ПРАВОВЕ СТАНОВИЩЕ ОЦІНЮВАЧІВ МАЙНА ЯК СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Цивільно-правове регулювання відносин, які виникають на підставі договору забезпечується через елементи механізму такого регулювання, до яких відносяться його сторони. Вони мають своє правове становище: загальне як учасники будь-яких правовідносин, як володільці оборотоздатних об'єктів цивільних прав, як сторін зобов'язань, як договору певного типу, виду та підвиду. Відповідно на кожному рівні такого регулювання суб'єктивні права та юридичні обов'язки уточнюються чи конкретизуються відповідно до вимог актів цивільного та іншого законодавства, а також домовленості сторін договору.